

„Aztán végképp elszabadult a pokol – zárul az áprilisi történet –: egymást taposó emberek szitkozódásai, elszabadult állatok patáinak dobogása keveredett a lángok ropogásába...”

WEÉRY IMRE

(*Magyar Könyvklub, Bp., 2001. 312 o.*)

Képes Gábor: *Az élet egy nagy öröklakás*

Kikerülhetetlennek látszó probléma jelenkori irodalmunkban a szövegalkotás és az értelmezés játékterét egyaránt kitágító tapasztalat, a szövegköziség. Képes Gábor lírájába is beköltöztek vendégszövegek, általában kerülve a „szószerintiséget”, ferdített alakban emlékez(tet)nek „eredetijükre”. A szövegközöttség termékenységet Képes gyakran visszatérő időkezelése biztosítja, nevezetesen az idősíkok egybeomlása. Ezen „egyidejű egyidejűtlenségek” két csoportba tartoznak.

A huszonéves értelmiség körében tendenciaként is felfogható a rendszerváltozás előtti időszak újragondolása, Képesnél a nyolcvanas évek ismert médiaszárjai (Füles mackó, Kádár János), slágerei („szerezném a hamuórát...”), jelképei (sarló, kalapács) köszönnek vissza a jelennek, olykor nosztalgikusan, mégsem nélkülözve az ironikus, gyakran

groteszkbe hajló hangnemet (*Jelenítés*). Máskor a jelen is leértékelődik (*Optikai csalódás*). Kanonizált szövegtöredékekre támaszkodó utalásrendszerekből építkeznek a másik „időtévesztő” verstípus. E töredékek révén nem pusztán a mára már klasszikusnak számító szövegeket értelmezi újra, de a ferdítésekkel megsokszorozza ezek jelentéstartalmát. A múlt a jelen látókörében értelmeződik Képes Gábor költészetében, aki alaktanilag, gyakran központozás nélküli soraival, soráthajlásaival erősíti az idő elhajlását – például *Enzsémbement* című versben.

Transzcendens képzetei is az elemzett verstípusokhoz köthetők. A létezés teremtett voltában nem kételkedő lírai ének (formailag talán a lezáratlan sorok nagy kezdőbetűi is erősíthetik emez állítást) világon túli tapasztalatra képtelenek, állandó paradoxonokba ütköznek. „És már én is meghaltam. [...] S mivel ateista vagyok, nincs túlvilág.” Az írás maga a keresés lehetősége és kudarca: „címzett ismeretlen”.

A kötet ereje mindezen túl humorában rejlik, homonímiáktól a kínrímeken át a travesztált alakokig számos szórakoztató nyelvi fordulattal ajándékozta meg olvasóját, függetlenül attól, hogy a vers ironikus vagy elégikus hangfekvésűnek tetszik. (És akkor a szerelmes versek ölelkézéseiről még nem is írtam.)

FITOS ADRIÁN

(*FISZ Könyvek, Bp., 2002. 108 o. 1200 Ft*)